

Ondernemende vmbo-leerlingen

Durven loslaten

Een ondernemende houding is aan te leren, ook voor vmbo-leerlingen. In de juiste, uitdagende omgeving prikkel je passie en durven ze zelf te kiezen. Dan nog bewustwording erbij et voilà.

Kun je leerlingen prikkelen zodat ze zelf keuzes maken, zelf plannen maken en ontdekken waar hun passie ligt? Voor bloemdocente Hedwig Booijink in Enschede, die zelf tien jaar ondernemer is geweest, is dat een belangrijke drijfveer om mee te werken aan het project Ondernemerschap in het vmbo-groen: “Je moet geprikkeld worden om ondernemend te worden. Ik wil leerlingen uitdagen zodat ze zelf plannen en keuzes maken.”

Speelgoed

Enschede neemt met twee andere vmbo-locaties van AOC Oost (Twello en Borculo) deel aan dit Kigo-project. Anders dan de titel suggereert, gaat het er niet om leerlingen op te leiden tot ondernemers, maar om ze ondernemend te maken. “Het is een manier om leerlingen voor te bereiden op een arbeidsmarkt die verandert”, vinden Klaas Doorlag en Dimph Rubbens van APS, die het project ondersteunen.

Werknemers switchen steeds vaker van werkgever, legt Doorlag uit. De meeste mensen doen al lang niet meer het werk waarvoor zij zijn opgeleid. Bovendien is het moeilijk te voorspellen welke nieuwe beroepen en functies er over een paar jaar bijkomen. “Leerlingen ondernemend maken is een manier om hier op in te spelen. Dat kan door ze de kans te geven zelf keuzes te maken”, zegt hij. Net als ondernemers moet je leerlingen verantwoordelijkheid durven geven, ze moeten risico’s kunnen nemen. Ze kunnen zo leren plannen, organiseren, presenteren of marktgericht werken. “Het gaat erom dat je ze ruimte geeft en durft los te laten”, vindt Rubbens. “De essentie van ondernemendheid snappen is best lastig.”

Ze licht toe: “Kijk naar een kind van drie jaar, een kind dat nog niet naar school gaat. Zo’n kind onderneemt van alles omdat het wil leren. Als je dit als voorbeeld neemt, kun je bedenken welke voorwaarden nodig zijn voor een ondernemende houding. Bedenk bijvoorbeeld wat voor speelgoed het gebruikt. Wat doen de

Het vogelhuisjesproject

Maak een vogelhuisje. Kies een van de zes opdrachten die het beste bij je past:

► REALISTISCHE TYPES

Maak een vogelhuisje dat mooi, duurzaam en goedkoop is. Maak een kostprijs en bepaal de doelgroep.

► INTELLECTUELE TYPES

Doe een marktonderzoek onder consumenten. Onderzoek wat voor vogelhuisen nodig zijn, welke consumenten geïnteresseerd zijn en wat men bereid is te betalen. Presenteer je onderzoek aan je klasgenoten.

► ARTISTIEKE TYPES

Maak een exclusief vogelhuisje, pimp ’t. Maak een kostprijs en bepaal de doelgroep en de afzetmarkt.

► SOCIALE TYPES

Organiseer een *bird-party* voor de exclusieve vogelhuisen. Nodig de juiste mensen hiervoor uit. Het resultaat moet zijn dat je min-

stens vijf exclusieve vogelhuisje verkocht hebt.

► ONDERNEMENDE TYPES

Bereid een presentatie voor van alle vogelhuisen en boeken die gemaakt zijn door de andere klasgenoten. Bedenk wie je daarvoor uitnodigt. Bedenk ook waar de presentatie gehouden moet worden.

Zorg voor voldoende publiciteit voor de presentatie. Het resultaat moet zijn dat 40 procent van de vogelhuisen en boeken verkocht is.

► CONVENTIONELE TYPES

Maak een boekje over hoe je zelf een vogelhuisje kunt maken. Bepaal de oplage van het boekje, de kostprijs en de doelgroep.

ouders? Wat is de omgeving die een kind uitdaagt? De antwoorden op deze vragen leveren ideeën op die je kunt vertalen naar leerlingen in het vmbo.”

Karakteristiek

Onzekerheid, keuzevrijheid en risico’s nemen, maken deel uit van een uitdagende omgeving. Elke leerling zal er op zijn eigen manier mee omgaan en maakt zijn eigen afwegingen. Een leerling die ‘talig’ is, doet dat op een heel andere manier dan een ‘doener’. Wanneer je leerlingen op verschillende manieren uitdaagt, kan blijken dat die doener een enorme ontwikkeling doormaakt. Rubbens denkt als voorbeeld aan Hennie van der Most die topondernemer werd met niet meer dan drie jaar lts als opleiding. “Als je het goed aanpakt, kunnen niet-talige

leerlingen laten zien dat ze talenten hebben.”

Rubbens verwijst naar de theorieën van de Amerikaanse psycholoog John Holland. Hij onderscheidt zes persoonlijkheidstypen: realistisch type (doener), intellectueel type (denker), artistiek type (creatieveling), sociaal type (samenwerker), ondernemend type en conventioneel type (administrateur). Elke type heeft zijn karakteristieke interesses, capaciteiten en vaardigheden om met problemen om te gaan.

De theorie van Holland is een kader voor dit project, vertelt Rubbens. Het is een basis voor een zoektocht om alle leerlingen uit te dagen. “Welke lampjes gaan bij welke leerlingen feller branden? Wil je antwoord op die vragen, dan moet je een volledig keuzepalet aan vormen aanbieden, die aansluiten

“Leerlingen ondernemend maken doe je door ze uit te dagen. Laat ze keuzes maken, plannen en risico’s nemen”

TEKST EN
FOTOGRAFIE
jan nijman

bij de verschillende types. Het vogelhuisjesproject is een voorbeeld van hoe je dat kunt doen.” Dit project bestaat uit zes verschillende opdrachten die aansluiten bij de typeringen van Holland (zie kader). Idee is dat leerlingen een opdracht kiest die het meest aanspreekt.

Prikkelen

Toen Booijink en collega’s van AOC Oost kennismaakten met het vogelhuisjesproject, viel bij hun het kwartje, vertellen ze. Booijink: “Ieder van ons werd wel geprikkeld door een van de opdrachten. Dat is net wat voor mij, denk je dan. We beseften dat je, wil je alle leerlingen prikkelen, moet inspelen op verschillende persoonlijkheden. Dan kun je ze uitdagen zodat ze keuzes willen maken en risico’s durven nemen.”

Met die gedachte ging Booijink met haar collega-bloemdocenten aan de slag. Het resultaat wordt de opdracht ‘Jouw boeket op zijn best!’. Een project van zes weken zoals al in het eerste jaar van het mbo wordt uitgevoerd. Leerlingen maken een boeket op een bijpassende gepimpte vaas, met een zelfontworpen kaartje en een verkoopprijsberekening. Om dat te kunnen, moeten ze iets weten over vorm, kleur, structuur. Ze moeten leren hoe je een verkoopprijs kunt berekenen en ze moeten planten kennen. Leerlingen

maken zelf een planning, bepalen zelf wat ze willen leren en wanneer. Reflectie maakt deel uit van de opdracht. Leerlingen geven een presentatie aan elkaar, in kleine groepjes, over de voortgang. Hierbij moeten ze duidelijk maken wat ze geleerd hebben en wat ze nog willen leren. Het werkte goed bij de mbo-leerlingen, is de ervaring van Booijink. Dit schooljaar krijgen vierdejaarsleerlingen uit de gemengde leerweg dezelfde opdracht. Ze is benieuwd hoe het zal werken. “Kun je vmbo-leerlingen er mee prikkelen?” zo vraagt ze zich af. “Helpt het een ondernemende houding te ontwikkelen?”

Lastig

Reflectie is essentieel voor het ontwikkelen van een ondernemende houding, vindt Rubbens, maar dan moeten vragen wel een relatie hebben met loopbaancompetenties. Reflectie met vragen als ‘Wat heb je geleerd?’ ‘Wat ging goed?’ ‘En wat kan beter?’ is te grofmazig. “Leerlingen geven op die vragen geen diepe reflectieantwoorden.” Als het bij ondernemendheid draait om uitdaging, keuzes maken, plannen, risico nemen, dan moet je vragen stellen op basis van de ervaringen.

Rubbens verwijst naar de vijf loopbaancompetenties zoals door Marinka Kuijpers (lector Pedagogiek van de beroepsvorming aan de

Haagse Hogeschool, red.) benoemd: capaciteitenreflectie, motievenreflectie, werkexploratie, loopbaansturing en netwerken. “Die zijn een basis voor reflectiegesprekken. Je probeert passie en talenten boven te halen. Als je dat doet, verbind je het met bewustwording, met een kijkje in de toekomst. ‘Zou je later een ondernemend beroep willen hebben?’ ‘Welke werkplek past bij je?’”

“Reflectie is lastig, voor docenten en voor leerlingen,” zegt Rubbens, “net zoals het lastig is de essentie te snappen van ondernemendheid. Daarom is de invoering ook zo tijdrovend.”

Meer informatie over ondernemendheid: Dymph Rubbens (d.rubbens@aps.nl, 06-2505 1950) of Klaas Doorlag (k.doorlag@aps.nl, 06-5202 8409).

► De opdracht ‘Jouw boeket op zijn best!’ is te vinden als arrangement in de contentcorner. Voor een directe link: www.groenonderwijs.nl, nummer 12. Hier is tevens een lijst met competenties voor ondernemendheid te downloaden.

advertentie

Nog geen abonnee?

Gewoon even bellen **0345 545 560**
of e-mailen... groenonderwijs@bassa.nl

**Voor € 39,75 bent u
het hele jaar op de hoogte**

Adverteren?

Het tijdschrift vakblad groen onderwijs is het enige blad dat zich speciaal richt op het groene onderwijs en agrarische belangenorganisaties. Het verschijnt 15 maal per jaar. Met vakblad groen onderwijs kunt u dus gericht deze doelgroep benaderen. Voor inlichtingen over advertentiemogelijkheden, vraag naar: Pieter Boetzkes, Tormentilbeek 8, 5709 PK Helmond
Telefoon (0492) 55 69 03
Fax (0492) 55 69 04
E-mail pieter.boetzkes@silolo.nl

Verschijningsstabel 2010

editie	sluitingsdatum	verschijningsdatum
13	02-11-2010	10-11-2010
14	23-11-2010	01-12-2010
15	07-12-2010	15-12-2010

S*i*LO